

- 3 VOGEL, T. *Und doch ist Allen Wahr. Predigtreihe zu Figuren von Astrid Lindgren*. Timmendorfer Strand: im Selbstverlag, 2001.
- 4 VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit. Theologisches zu Astrid Lindgren*. Timmendorfer Strand, 2008, s. 3.
- 5 Srov. STRÖMSTEDT, M. *Astrid Lindgrenová: životopis*. Praha: Albatros, 2006, s. 258.
- 6 PETERSEN, A. et kol. *Oetinger Lesebuch. Almanach*. Hamburg: Oetinger, 2003.
- 7 Srov. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 3.
- 8 VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit. Theologisches zu Astrid Lindgren*. Timmendorfer Strand: im Selbstverlag, 2008.
- 9 LINDGREN OVÁ, A. *Děti z Bullerbynu*. Praha: Albatros, 1995.
- 10 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 8, v češtině in: STRÖMSTEDT, M. *Astrid Lindgrenová: životopis*, s. 90.
- 11 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 8.
- 12 Cit. LINDGREN OVÁ, A. *Děti z Bullerbynu*, s. 128
- 13 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 7.
- 14 LINDGREN OVÁ, A. Hraje má lípa, zpívá můj slavík. In: *Jižní louka*. Praha: Albatros, 2012, s. 27–43.
- 15 Cit. tamtéž, s. 34.
- 16 Cit. tamtéž.
- 17 Cit. tamtéž, s. 35.
- 18 Cit. tamtéž.
- 19 Cit. tamtéž, s. 37 a 38.
- 20 Srov. tamtéž, s. 34.
- 21 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 16.
- 22 Cit. tamtéž.
- 23 Cit. tamtéž.
- 24 Srov. Iz 30,15.
- 25 LINDGREN OVÁ, A. *Mio, můj Mio*. Praha: Albatros, 1996.
- 26 Cit. tamtéž.
- 27 Srov. tamtéž.
- 28 Cit. tamtéž, s. 10.
- 29 Cit. tamtéž.
- 30 Cit. tamtéž.
- 31 Jde o dosud (jaro 2013) nejnovější překlad díla Astrid Lindgrenové do češtiny: LINDGREN OVÁ, A. *Jižní louka*. Praha: Albatros, 2012.
- 32 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 15.
- 33 Cit. tamtéž.
- 34 Cit. LINDGREN OVÁ, A. *Jižní louka*, s. 18; T. Vogel však cituje německý překlad: „Kommt, alle meine Kinder!“ (LINDGREN, A. *Klingt meine Linde*. Hamburg, 1982), tj. doslova: „Pojďte, všechny moje děti!“
- 35 LINDGREN OVÁ, A. *Ronja, dcera loupežníka*. Praha: Albatros, 2007.
- 36 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 14.
- 37 Cit. tamtéž.
- 38 LINDGREN OVÁ, A. *Emilovy skopičiny*. Praha: Albatros, 2003.
- LINDGREN OVÁ, A. *Emilovy další skopičiny*. Praha: Albatros, 2005.
- LINDGREN OVÁ, A. *Emil a Ida*. Praha: Albatros, 2006.
- 39 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 11.
- 40 Cit. tamtéž.
- 41 Cit. tamtéž.
- 42 Srov. LINDGREN OVÁ, A. *Emilovy skopičiny*, s. 123–159.
- 43 Cit. tamtéž, s. 145.
- 44 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 11.
- 45 Německá citace zní v doslovném překladu: „...ubohé dítě. Jistě je vlastně zbožný (fromm) chlapec, avšak někdy myslím, že se zblázní.“ (cit. In: VOGEL)
- 46 Cit. LINDGREN OVÁ, A. *Emilovy skopičiny*, s. 159
- 47 Cit. VOGEL, T. *Geborgenheit und Freiheit*, s. 11.
- 48 Tamtéž, s. 19–23.
- 49 Srov. tamtéž, s. 21.
- 50 Cit. tamtéž, s. 23.

Zusammenfassung: „Mit dem Glauben und Wunsch“

Der Aufsatz befasst sich mit der Interpretierung des Werks von Astrid Lindgren in den Texten des deutschen Theologen Thomas Vogel und stellt einige seiner Deutungen von Lindgrens Erzählungen vor. Die Autorin stellt seine Konzeption in den breiteren Zusammenhang der Problematik von Inkulturation des christlichen Glaubens und sieht in ihm ein gelungenes Beispiel katechetischer Arbeit mit dem gegenwärtigen Kulturschatz.

PRACOVNÍ SKUPINA PRO OBNOVU KATECHEZE S DOSPĚLÝMI

ThLic. LENKA JEŘÁBKOVÁ A ThLic. JIŘÍ PEŠEK JSOU ČLENY PRACOVNÍ SKUPINY, KTERÁ SE V RÁMCI PROJEKTU „OBNOVA KATECHEZE A NÁBOŽENSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE“ VĚNUJE KATECHEZI A NÁBOŽENSKÉMU VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH LIDÍ A KATECHUMENÁTU. NA ŽÁDOST REDAKCE ZPRACOVALI ZPRÁVU O ČINNOSTI TÉTO SKUPINY.

Katecheze s dospělými je jednou z klíčových oblastí náboženské výchovy a vzdělávání v církvi. Podle VDK (172–174) se má věnovat těm, kteří žijí dle víry uvědoměle a touží po jejím prohloubení; dále těm, které můžeme nazvat „kvazikatechumeny“, ti nebyli přiměřeně katechizováni a nedovedli svou iniciaci k plnosti nebo se vzdálili od víry; jakož i dospělým nepokřtěným – hledajícím a katechumenům v plném slova smyslu. Ve všech případech je třeba přihlížet k situaci katechizovaných dospělých a k situaci společenství víry, které má být místem přijetí. Tolik několik základních linií z vize oficiálních dokumentů církve.

V podmínkách současné české církve je na většině míst katecheze s dospělými mezi ostatními formami náboženské výchovy a vzdělávání spíše popelkou. Možná chybí dostatek síly a energie, možná jsou tu obavy z nedostatku kompetence, možná chybí praktické pomůcky šité na míru současného člověka

v našem prostředí. Naše pracovní skupina chce pomoci odstranit zejména poslední dvě příčiny nedostatečné či neadekvátní nabídky ze strany církve.

Prioritně se naše skupina zaměřuje na trvalou katechezi s dospělými a permanentní vzdělávání dospělých v oblasti víry a života církve, a to formou různých dlouhých a obsahově pestrých katechetických cyklů. Velkou výzvou je rovněž druhé zásadní těžiště naší práce, totiž iniciační katecheze s dospělými, zvláště katechumenát. V určité míře poskytnou výsledky naší práce podněty i pro první hlásání, přípravu dospělých na biřmování a znovuuvvedení dospělých do života z víry. Přihlédneme rovněž ke specifické katechezi lidí v konkrétní životní situaci, jako jsou manželé, senioři či ze sociologického hlediska stále narůstající skupina singles.

Základní jádro naší pracovní skupiny v počtu čtyř osob pracuje formou diskusí na schůzkách, které se odehrávají zhruba každé dva měsíce. Jednotlivé součásti materiálu pak její členové připravují samostatně a diskutují o nich průběžně elektronickou formou. Dále jsou ke spolupráci zváni další odborníci z praxe, aby poskytli cennou zpětnou vazbu a zajistili tak srozumitelný a praktický výstup.

Konkrétním výsledkem naší práce by měl být metodický manuál pro katechezi s dospělými, určený zejména kněžím a laickým katechetům, kteří jsou ochotni věnovat se dospělým i jiným způsobem, než nabízí stávající zavedená praxe. Manuál by je měl podpořit ve schopnosti reflektovat aktuální situaci účastníků katecheze, vystihnout prioritní výzvy, podle nich sestavit katechetický projekt, realizovat ho a na závěr jej sebekriticky vyhod-

notit, případně vylepšit. Vedle metodického manuálu vzniknou rámcové programy poskytující základní orientaci v tematikách, které je žádoucí nabízet. V poslední fázi vznikne i několik konkrétních pilotních programů vzdělávání dospělých křesťanů, které budou před publikováním též vyzkoušeny v praxi. Bude se jednat zvláště o tematiky, kterým jsou v současné nabídce katechetických pomůcek zastoupeny pouze okrajově.

Abychom nezůstali pouze u obrysových informací, v následujících odstavcích shrneme jakousi „filosofii“ našeho metodického manuálu. V podstatě se snažíme osvětlit, jak může promyšlený principu věrnosti Bohu a člověku ovlivnit přípravu a realizaci projektu katecheze s dospělými.

Lenka Jeřábková a Jiří Pešek

PRINCIP VĚRNOSTI BOHU A VĚRNOSTI ČLOVĚKU

O co jde?

Princip dvojí věrnosti najdeme snad ve všech pokoncilních direktářích pro katechezi. Je v něm zachycena katechetická zkušenost, že nestačí zajistit věroučně správné obsahy („věrnost Bohu“). Je třeba zvolit též vhodnou formu, která by umožnila adresátům radostné zvěsti autentické poselství velkoryse přijmout a správně pochopit („věrnost člověku“).

Katecheze musí být „věrná Bohu i člověku“. Nelze ve jménu Boha ignorovat situaci člověka s jeho legitimními nároky, stejně jako by bylo pomýlené z respektu vůči člověku opomíjet nároky Boží, obsažené v učení církve založeném na Písmu svatém a tradici.

Poznání a reflexe situace

V konkrétní přípravě katecheze to znamená mimo jiné, že naší první otázkou nebude „co s nimi budeme probírat?“ Věříme, že Ježíš viděl do srdce člověka, dokázal tedy okamžitě pochopit situaci a přijít s tím nejvhodnějším slovem nebo činem. My jsme odkázáni na svou zkušenost získanou studiem a pozorováním. V rámci přípravy například cyklu katechezí pro nějakou skupinu je tedy nutné věnovat dostatek času poznání situace subjektů. Ptáme se, jaká je jejich situace, jejich potřeby, jejich motivace a co z toho vyplývá. Na pomoc nám přicházejí poznatky z psychologie a sociologie, zkušenosti našich předchůdců, spolupracovníků a kolegů a hlavně osobní dialog a čas trávený s těmi, ke kterým jsme posláni.

Ano, díváme se na lidi, ale v jejich životě zaznamenáváme Boží stopy, jeho působení a dary. To je pohled pastýře objevující skryté hřivny, které pak pomáhá rozvíjet, a také problémy, které se mu stávají výzvou. Čím lépe zvládneme tuto fázi plánování katecheze, tím snadněji nalezneme vhodná řešení v následujících etapách.

Tuto první fázi přípravy katecheze je vhodné uzavřít jakýmsi duchovním rozlišováním, ve kterém naše drahé svěříme v modlitbě Bohu a prosíme o světlo k poznání toho, co po nás Bůh vlastně chce.

Stanovení cíle

Následuje již konkrétní plánování katechetického projektu. Klíčovým úkolem je stanovit si cíl. V dlouhodobém horizontu je tím cílem dosažení spásy, tedy společenství s Bohem a jednoty lidského pokolení. V individuálním profilu usilujeme o formaci zralé křesťanské osobnosti ve vědomostech, postojích i jednání; osobnosti, která se nechává uvádět do Božích tajemství, vytváří společenství s ostatními křesťany a komunikací se světem do něj přináší Kristovu radostnou zvěst. To je jistě velký Boží záměr s člověkem. My jakožto dopro-

vázející na této cestě se ptáme, jaké dílčí cíle je třeba na této cestě stanovit? O co nám půjde v tomto konkrétním projektu?

Určení přístupu

S ohledem na cíl následně zvolíme vhodný přístup. Bude to spíše vzdělávání, nebo spíše výchova? Nebo dokonce iniciace, tedy proces proměny celého člověka při uvedení do Božích tajemství? Čemu dáme přednost? Jde-li o přípravu na křest, na biřmování či na znovuvvedení do křesťanského života, je jednoznačně třeba dát přednost iniciačnímu přístupu. Tedy neoslovovat pouze rozum, ale zapojit do hry i všechny ostatní dimenze člověka. Zaměřujeme se na celkovou pomoc člověku, aby byl schopen svobodně a zodpovědně říci Bohu své ano.

Výběr obsahu

Teprve v této chvíli se ptáme, jaký že bude obsah našich katechezí a jak jej uspořádáme. Budeme samozřejmě vycházet od jednoduššího k složitějšímu, od základních pravd k těm, které jsou od nich odvozeny. Zohledníme dosavadní poznatky a obohatíme je na úrovni odpovídající vzdělání adresátů naší katecheze. Zdrojem nám bude nejen Písmo a tradice (katechismus, liturgie, životy svatých apod.), ale i životní zkušenosti nás samých i účastníků katecheze, tedy živá církev uprostřed dnešního světa.

Volba metod

Co se týká metody, v katechezi dospívajících a dospělých je třeba věnovat dostatečný prostor dialogu, diskusi, společnému hledání řešení apod. Vhodná může být i kombinace induktivního a deduktivního přístupu: jednou vyjdeme ze života, abychom našli odpovědi ve věčných pravdách, jindy zase začneme pravdami víry, abychom sestoupili až k jejich konkrétní aplikaci skrze slova, vztahy, činy a slavení. Zvolíme metody, které by využily šikovitost „štik“ a na druhé straně také povzbudily ty, kteří jsou „poslední, maličcí“.

Logistika a zpětná vazba

V určování vhodných obsahů a nacházení přiměřených metod se velmi konkrétně zrcadlí princip dvojí věrnosti: Je to autentické a pravověrné? Je to srozumitelné a pochopitelné? V obojím neustále potřebujeme účinnou zpětnou vazbu.

Stejný princip se promítá i do dalších spíše logistických aspektů, jako je prostředí katecheze, její načasování a trvání, způsob pozvání a propagace a další zdánlivě nepodstatné detaily, kterými již sdělujeme, nakolik nám leží na srdci Bůh a také člověk.